

Paneldiskusija 3. decembrī plkst. 10.00

DOKTORANTŪRA:
STATUS QUO UN VIRZĪBA
UZ PĒTNIECĪBAS IZCILĪBU

Tiešraide @Izglitibas.ministrija Facebook lapā

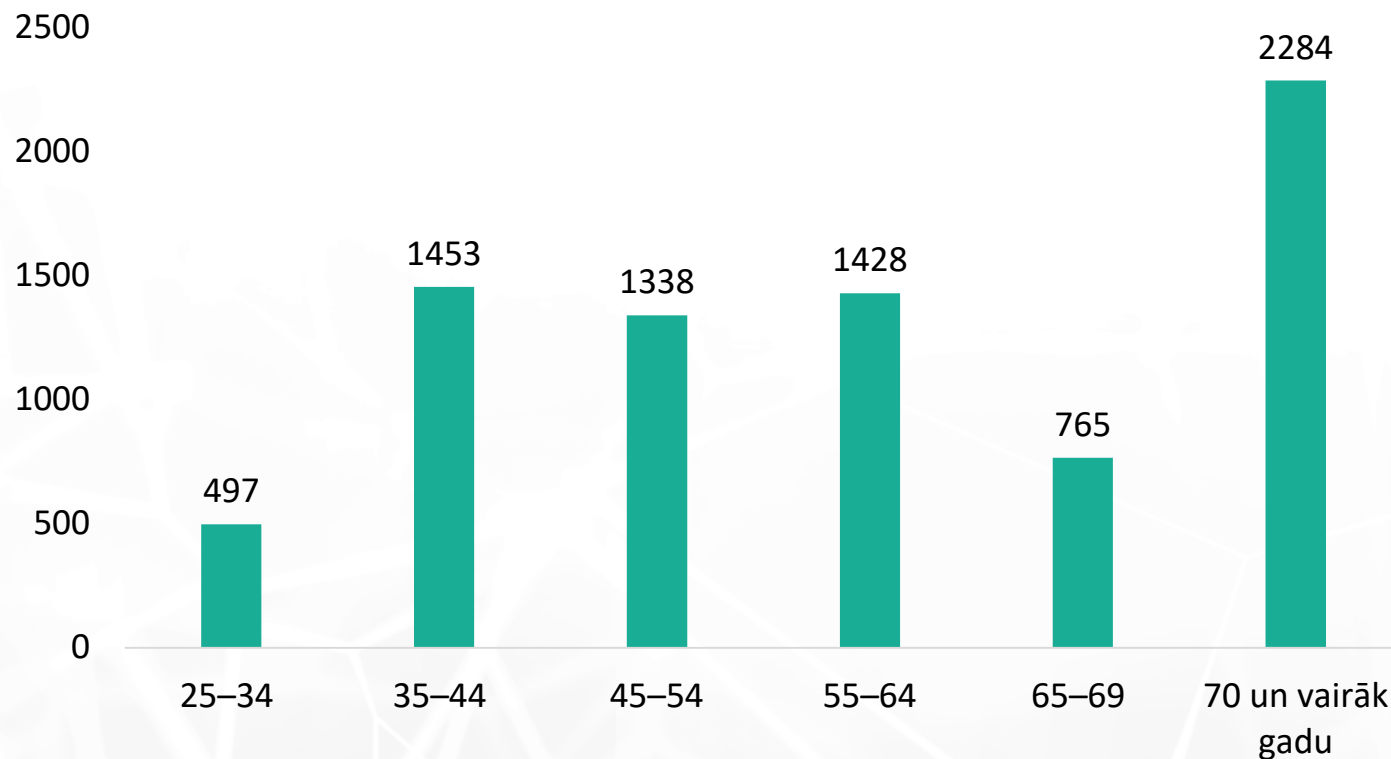
NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

Doktoru skaits Latvijā – vecums

Zinātņu doktoru skaits 2019. gadā

Zinātņu doktoru kopējais skaits Latvijā 2019. gadā sasniedz **7765** personas.

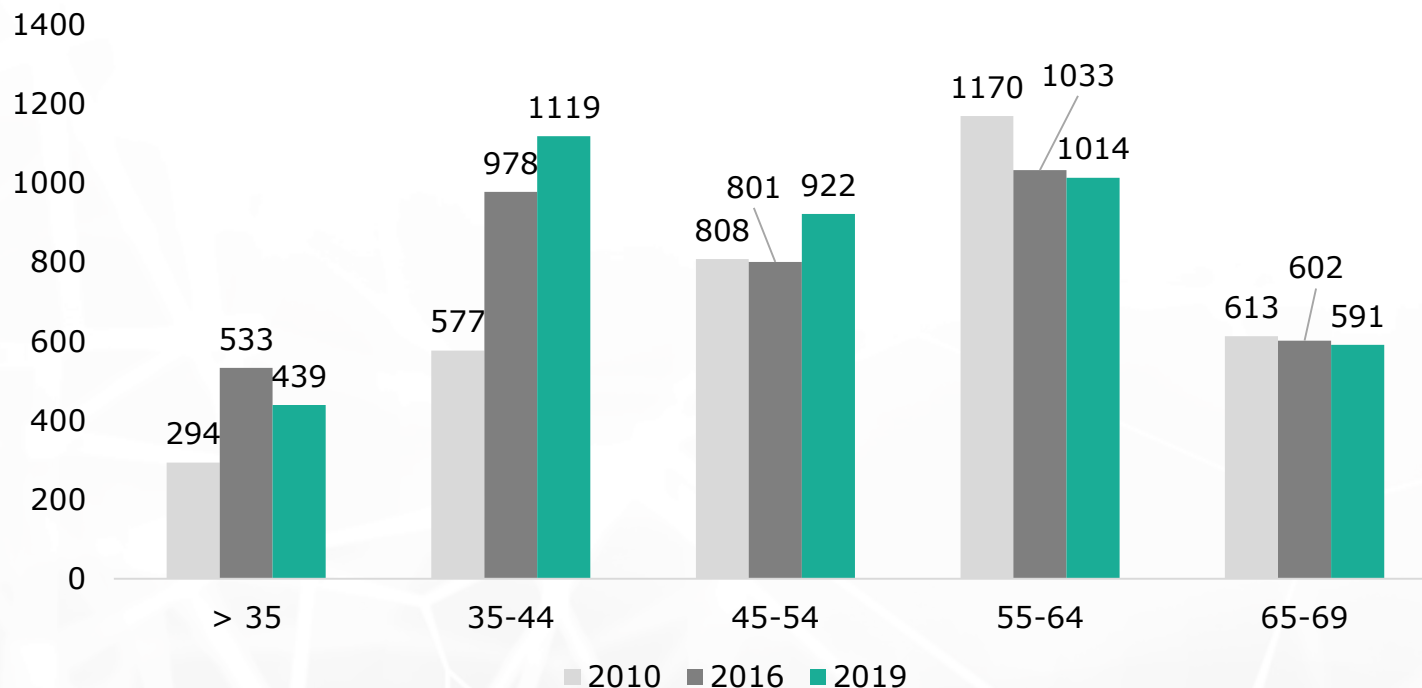
51 % ir sievietes.

Apsekojums pieejams:

https://www.izm.gov.lv/sites/izm/files/media_file/zinatnu-doktoru-karjera-2019_rezultati_2021.pdf

Doktoru skaits Latvijā – vecumgrupu izmaiņas

**Zinātņu doktoru skaits salīdzinājumā pa vecuma grupām
2010.–2019. gadā**

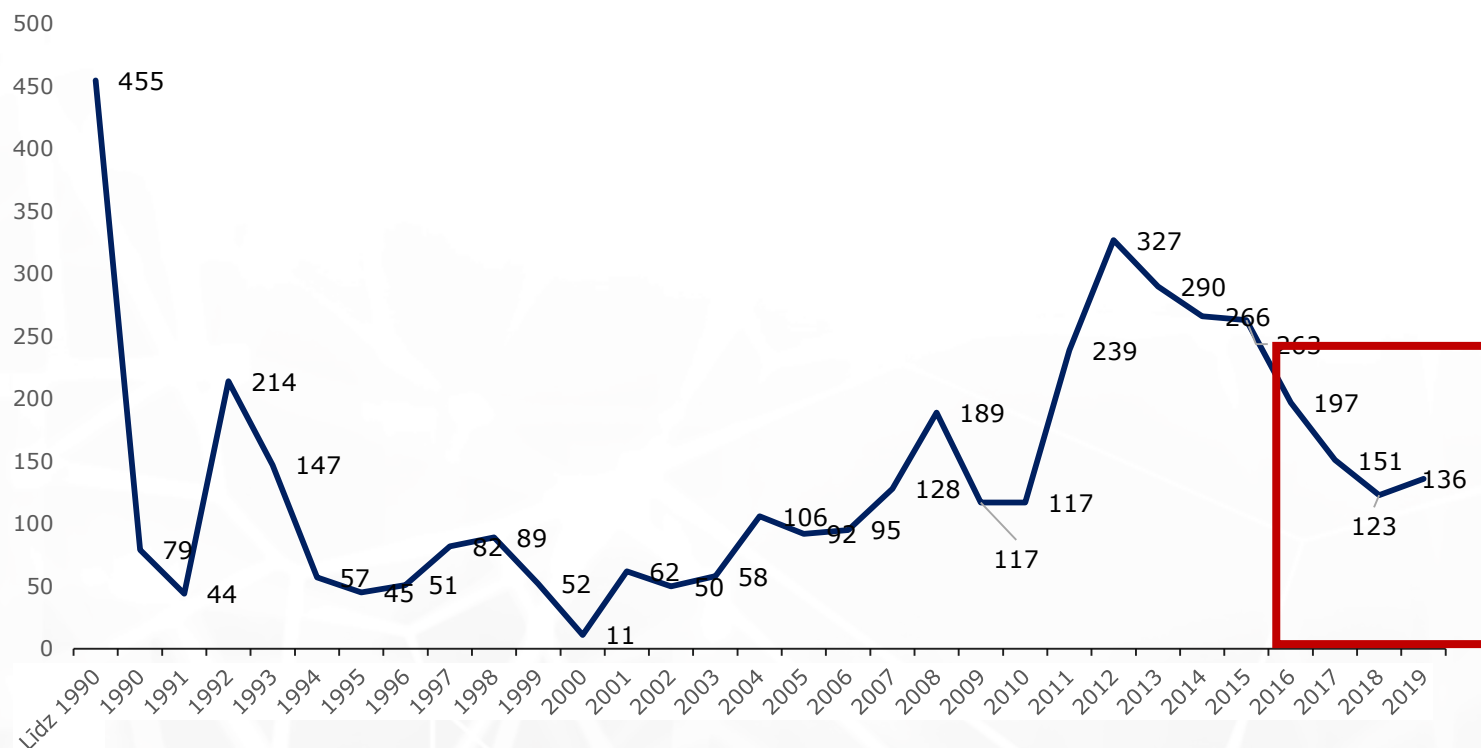

**Kopumā – doktora grāda
ieguvēji pakāpeniski paliek
nedaudz jaunāki.**

Salīdzinot 2019. gada
apsekojuma rezultātus ar
rezultātiem 2010. un
2016. gadā, turpina pieaugt
zinātņu doktoru skaits
vecuma posmos no 35 līdz 44
gadu vecumam un no 45 līdz
54 gadu vecumam.

Doktoru skaits Latvijā – dinamika

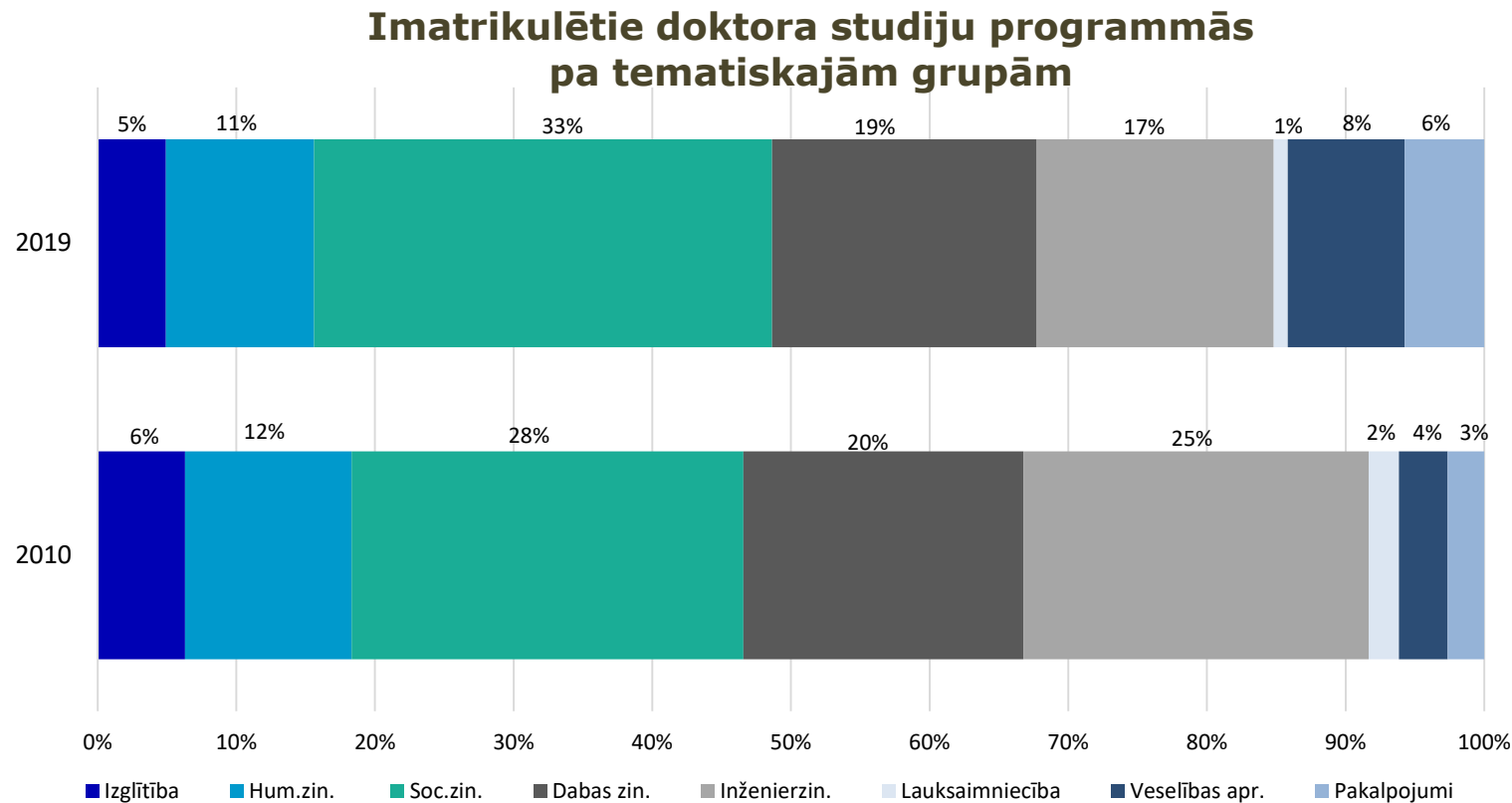
Zinātņu doktora grāda ieguvušo
personu skaits Latvijā

Kopš 2007.–2013. gada ES fondu perioda, kad uz brīdi bija **>300** doktora grāda ieguvēju gadā – absolventu skaits ir būtiski samazinājies.

Šobrīd – nepietiekams skaits P&A cilvēkkapitāla ilgtermiņa ataudzei.

Doktoru skaits Latvijā – tematiskās jomas

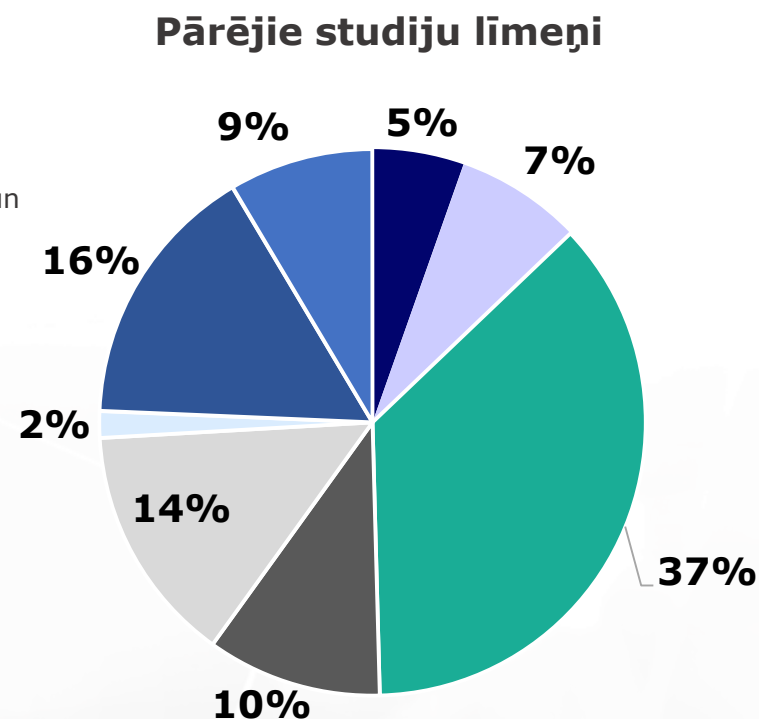
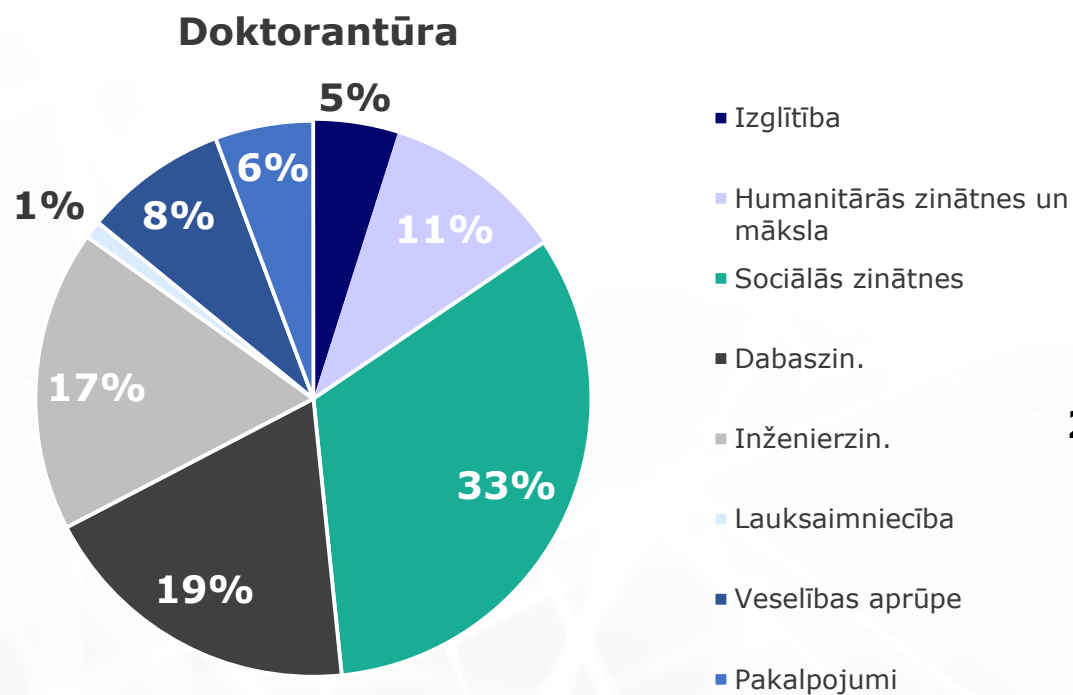

Uzņemto doktorantūras studentu tematiskās jomas 10 gadu laikā ir caurmērā stabilas. Galvenās izmaiņas:

- **Pieaudzis doktorantu %:**
 - Sociālajās zinātnēs
 - Veselības aprūpē
 - Pakalpojumos
- **Samazinājies doktorantu %**
 - Inženierzinātnēs
 - Lauksaimniecībā

Doktoru skaits Latvijā – struktūra uz citu studiju līmeņu fona

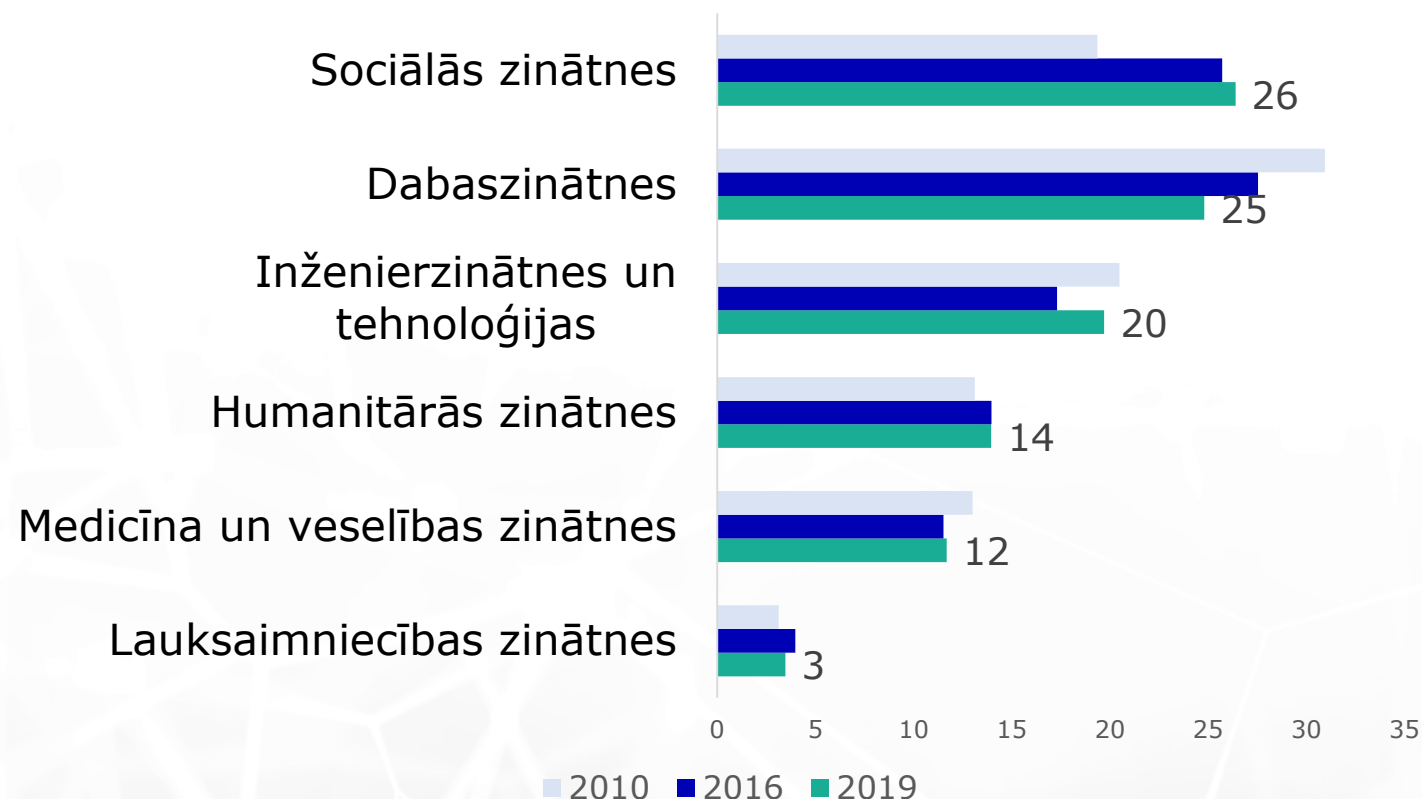
2019. gada imatrikulētie studējošie

Doktorantūrā studējošo tematiskais profils atšķiras no pārējiem studiju līmeņiem: **vairāk atbilst zinātnes kapacitātei**

Doktoru skaits Latvijā – zinātnes nozares

Zinātņu doktoru sadalījums pa zinātņu nozaru grupām (procentos)

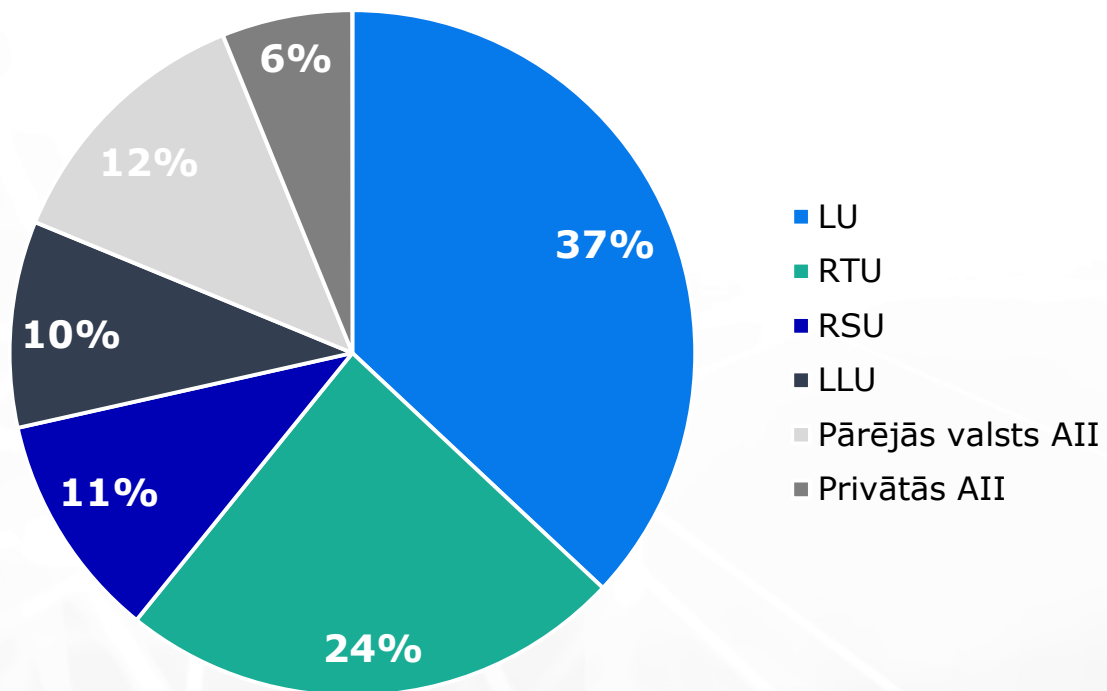

Pēdējo 10 gadu laikā ir būtiski pieaudzis sociālo zinātņu doktora grāda ieguvēju īpatsvars (galvenokārt uz dabaszinātņu rēķina).

Pārējās zinātnes nozaru grupas stabilas.

Doktoru skaits Latvijā – institūcijas

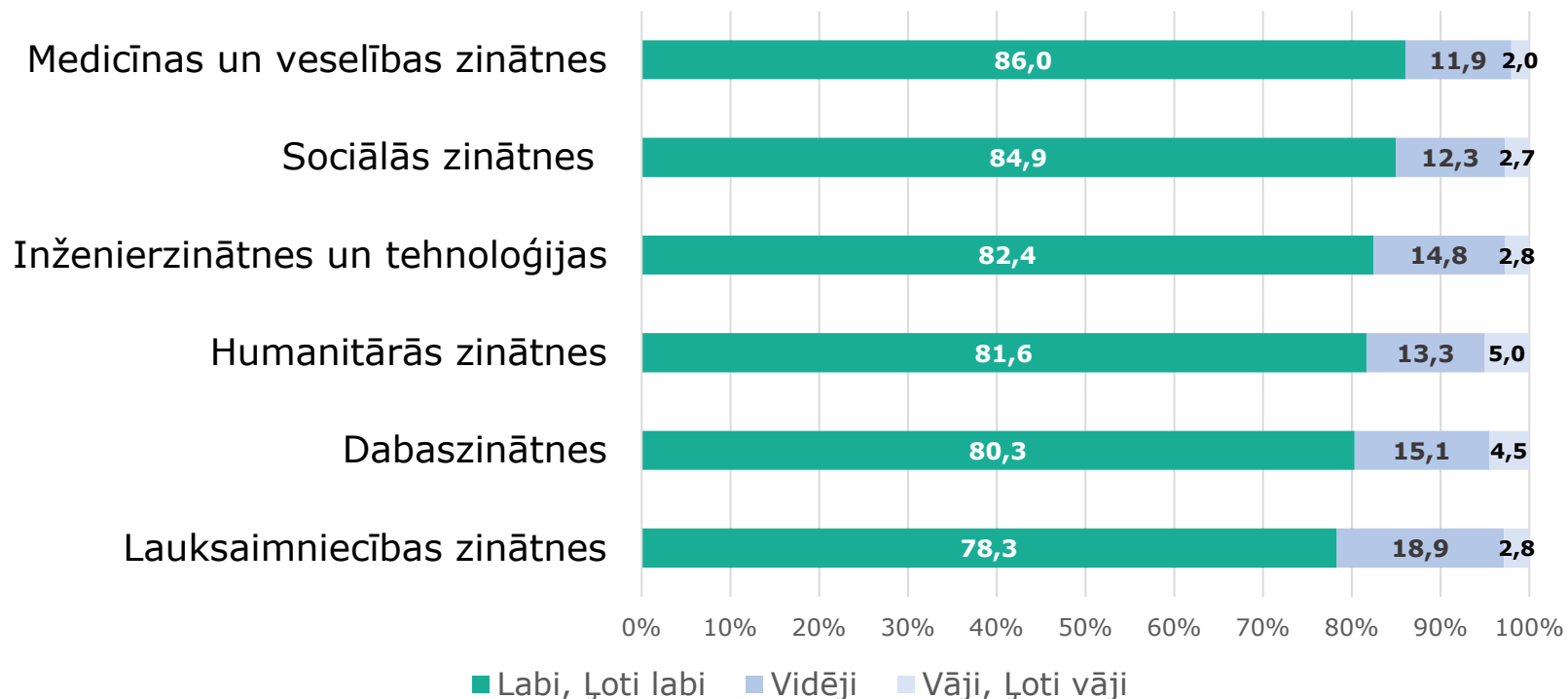
2016.–2020. gada doktora grāda ieguvēju
sadalījums starp augstskolām

Pēdējo 5 gadu laikā (2016.–2020. gadā), 4 zinātnes universitātes (LU, RTU, LLU, RSU) ir sagatavojušas **81 %** no visiem Latvijas augstskolu doktora grāda ieguvējiem (t.sk. LU un RTU >**60 %**)

Doktoru skaits Latvijā – zinātnes nozares

**Zinātņu doktoru zināšanu, prasmju un uzvedības
pašvērtējums kvalifikācijas iegūšanas laikā
(procentos) pēc zinātņu nozaru grupām, kurās iegūts
zinātniskais grāds (vērtējums visos rādītājos)**

**Absolūtais
vairums zinātņu
doktoru
pašvērtējumā
novērtējuši savas
prasmes kā ļoti
labas vai labas.**

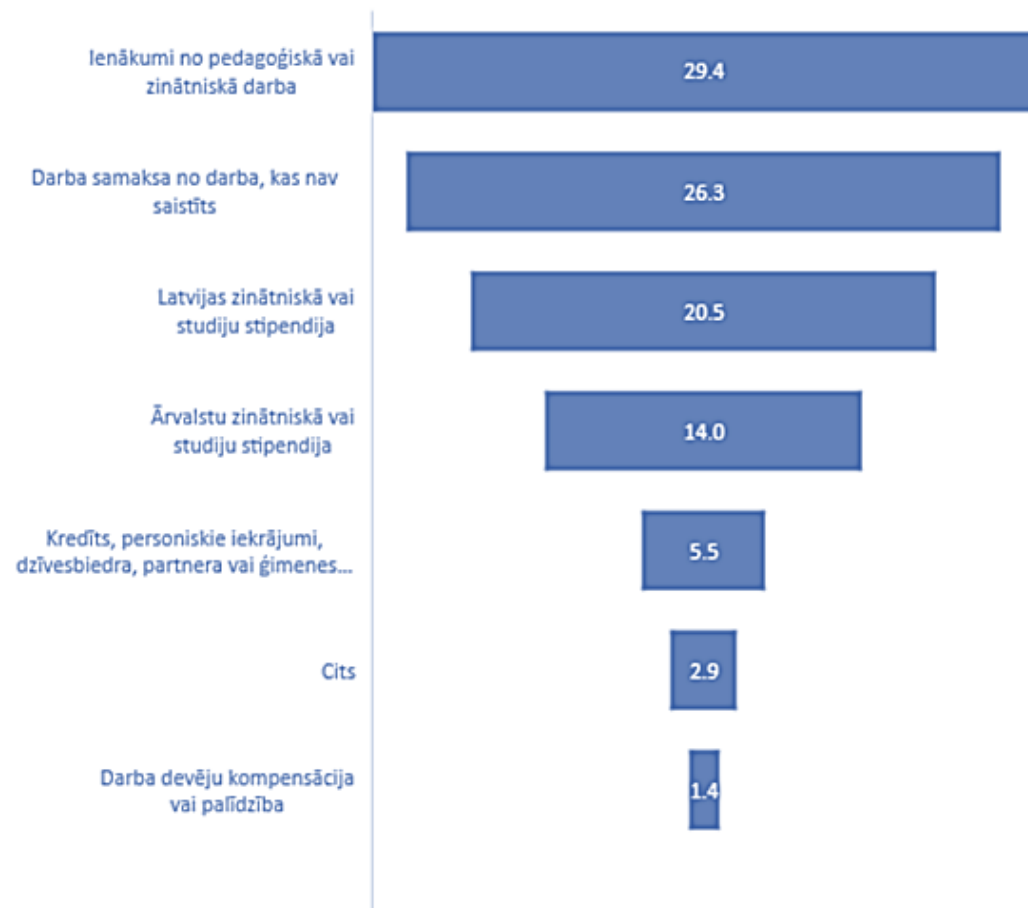
Neliela variācija pa
zinātnes nozaru
grupām.

Avots: Zinātņu doktoru apsekojuma rezultāti (2019).

Piezīme: novērtēja zinātnes doktora grāda ieguvēji, kuri doktorantūrā apguva studiju kursus (n=891).

Doktoru skaits Latvijā – zinātnes nozares

Galvenie zinātņu doktoru finansējuma avoti studiju laikā (procentos)

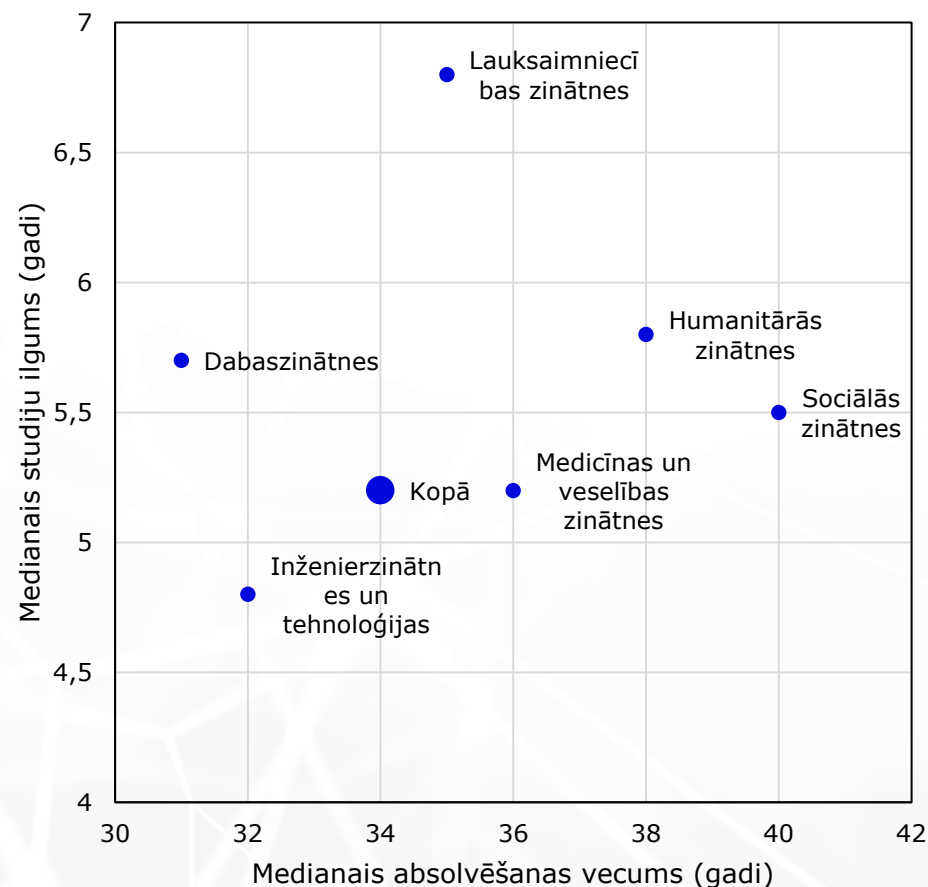

Kopumā vairumam zinātņu doktoru – finansējuma avots studiju laikā bija ienākumi no studiju vai zinātniskā darba, vai stipendijas.

Augsts % zinātņu doktoru, kuriem darba samaksa nav saistīta ar zinātnisko darbu.

Doktoru skaits Latvijā – zinātnes nozares

Zinātņu doktoru mediānais studiju ilgums un absolvēšanas vecums

Dažādas absolvēšanas vecuma un grāda iegūšanas tendences starp zinātņu nozaru grupām:

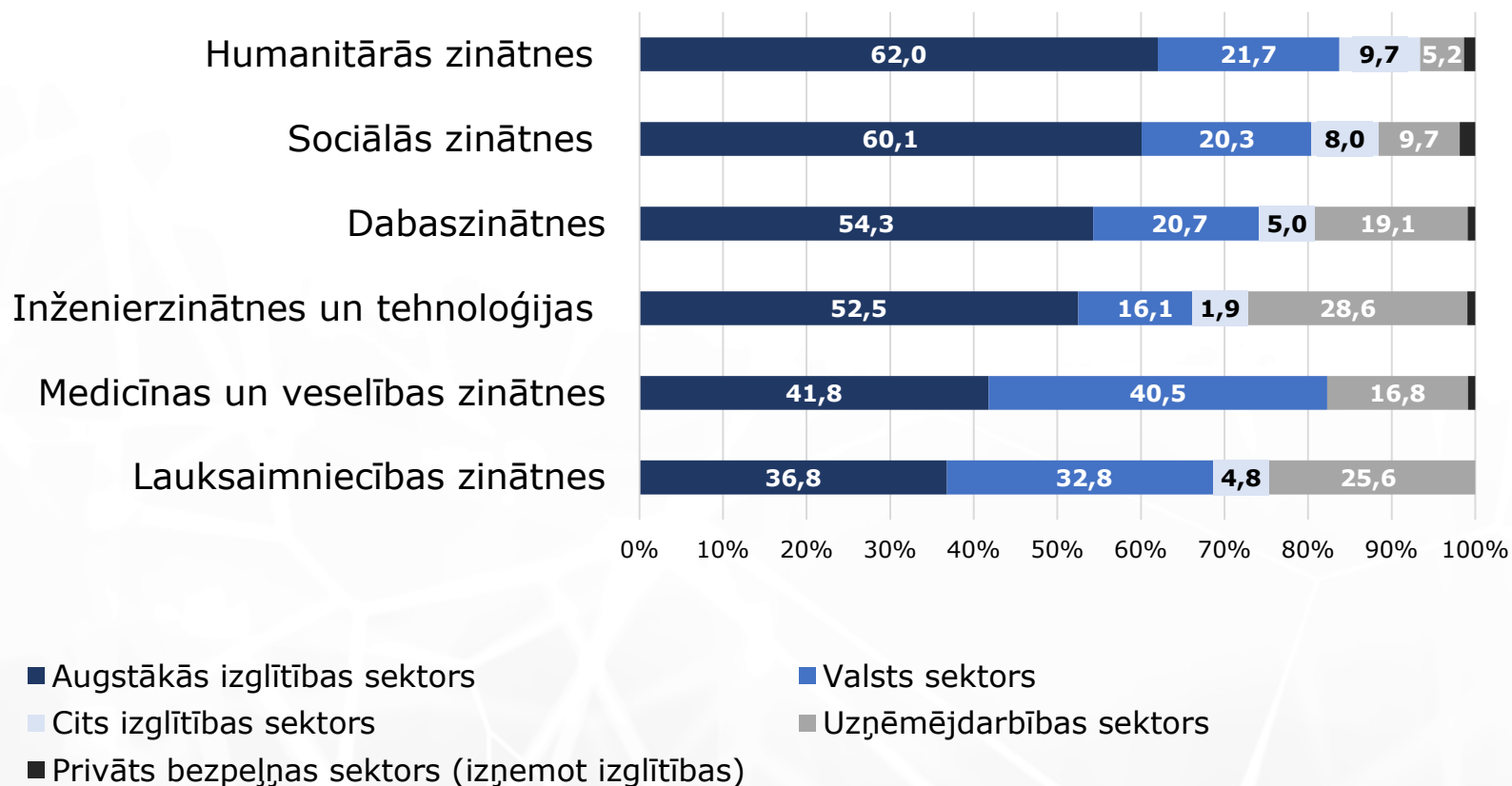
Lauksaimniecībā – visilgākās studijas.

Humanitārās un sociālās zinātnes – vislielākais absolventu mediānais vecums

Dabaszinātnēs, inženierzinātnēs un medicīnā – absolvēšanas vecums caurmērā parāda studiju ilguma tendences līdz doktorantūrai.

Doktoru skaits Latvijā – nodarbinātība

**Dažādu zinātnes nozaru doktoru īpatsvars pamatdarbā
nodarbinātības sektoros (procentos) 2018. gadā**

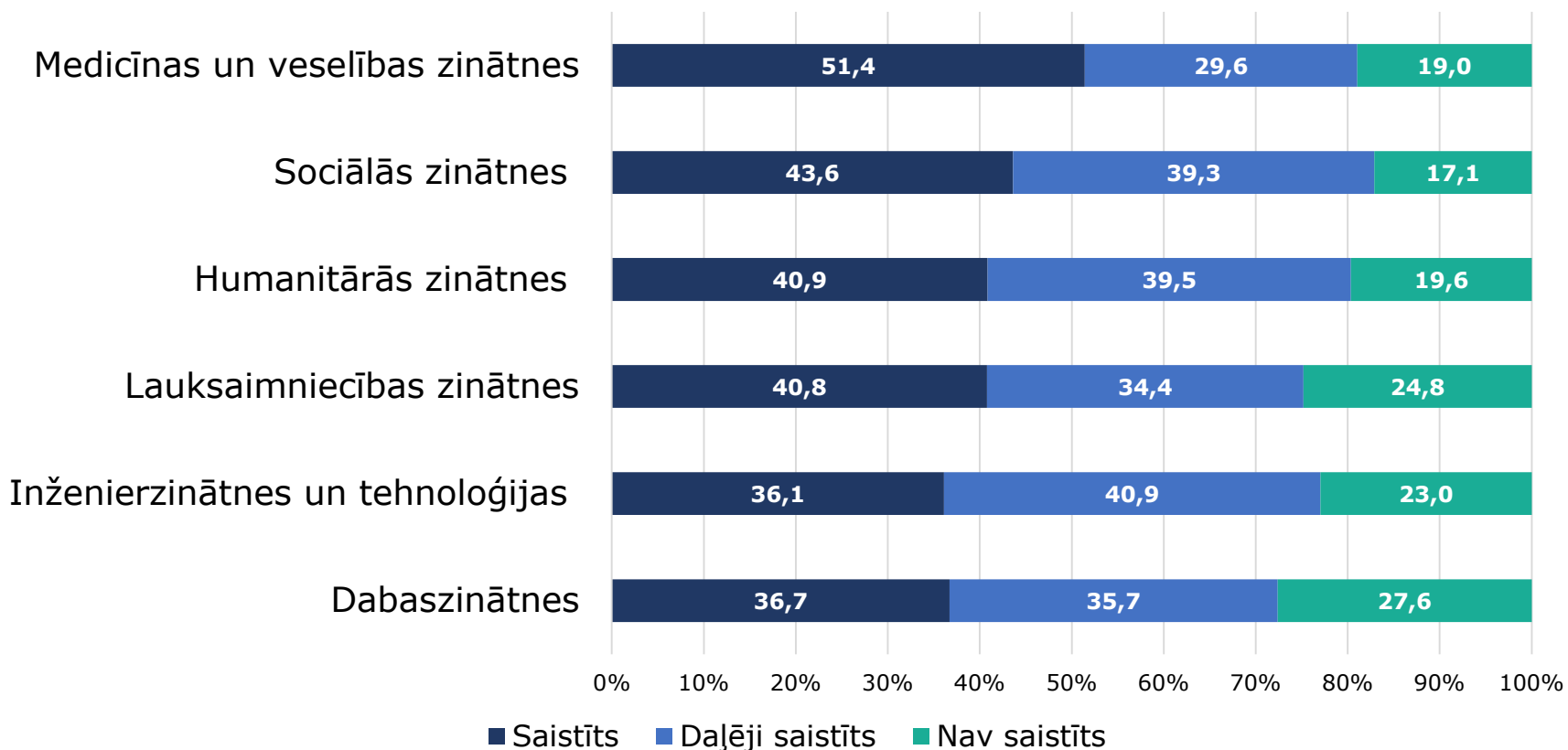
Dominē zinātņu doktoru nodarbinātība augstākās izglītības sektorā, izņemot attiecībā uz lauksaimniecības zinātņu doktoriem.

Medicīnas un veselības zinātņu doktoriem vienlīdz augsta nodarbinātība arī valsts sektorā.

Augsts uzņēmējdarbības sektora īpatsvars nodarbinot inženierzinātņu, lauksaimniecības un mazākā mērā arī dabaszinātņu un medicīnas doktorus.

Doktoru skaits Latvijā – darba saistība ar zinātņu nozari

Pamatdarba saistība ar zinātņu nozari 2019. gadā, kurā iegūts zinātniskais grāds (procentos)

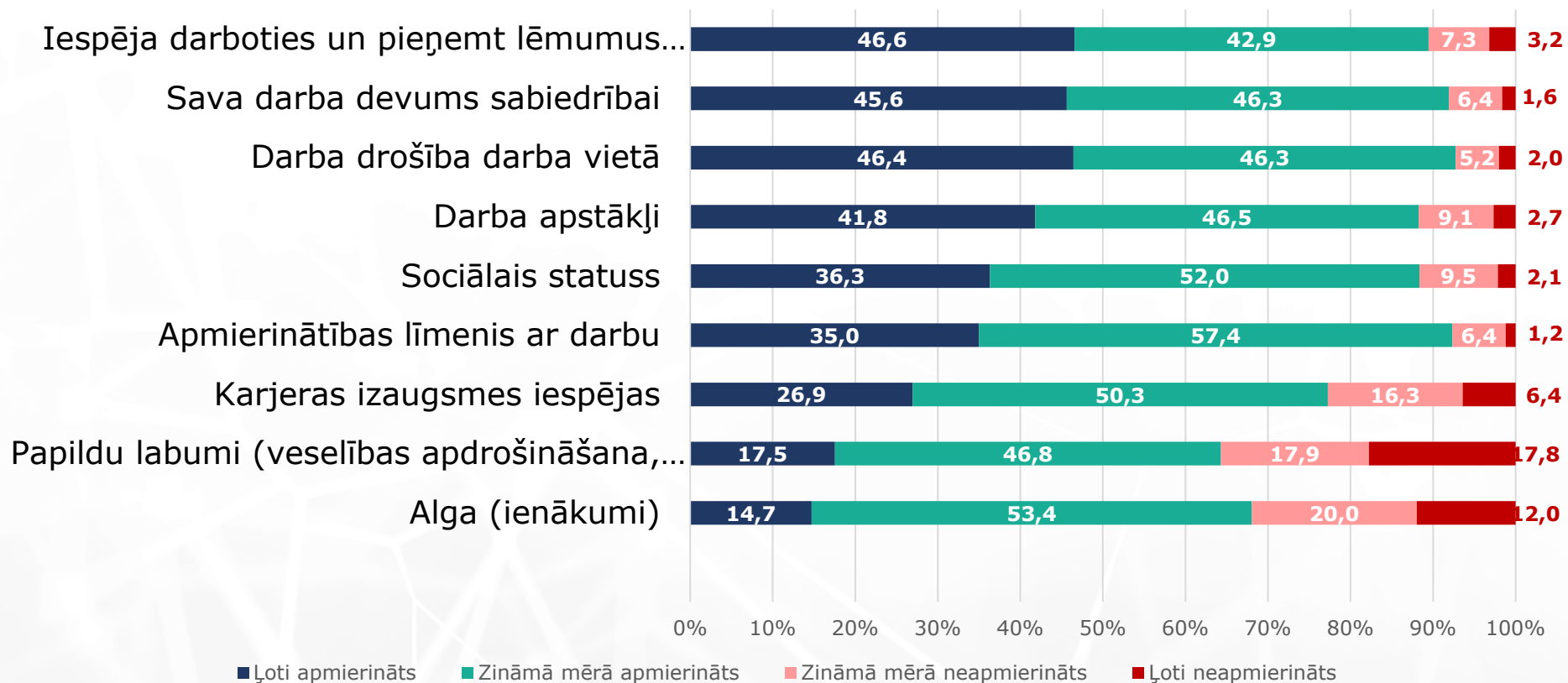

Pamatā – vairums doktora grāda ieguvēju ir pilnībā, vai vismaz daļēji saistīti ar zinātnes nozari, kurā iegūts grāds.

Augstākā sasaiste medicīnā.

Doktoru skaits Latvijā – apmierinātība ar darbu

Zinātņu doktoru apmierinātība ar darba apstākļiem pamatdarbā 2019. gadā (procentos)

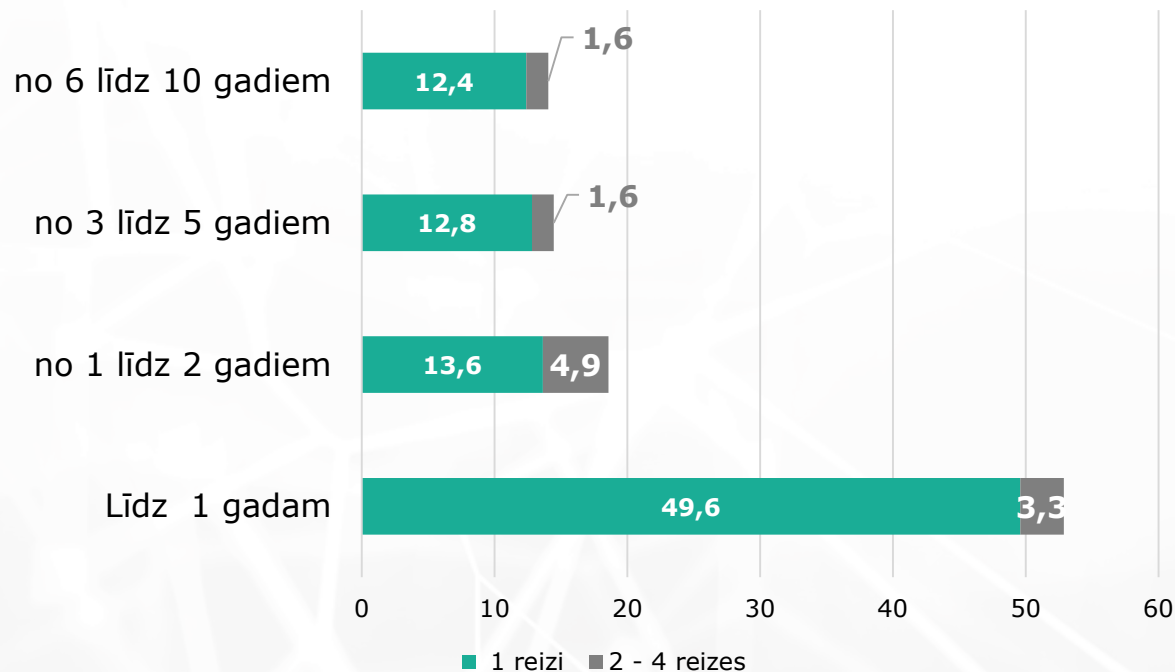
**Pārsvarā –
apmierinātība ar
dažādiem darba
apstākļiem.**

Vismazāk – ar
atalgojumu vai
dažādiem darba papildu
labumiem, bet arī šajos
aspektos vairums ir
vismaz zināmā mērā
apmierināti.

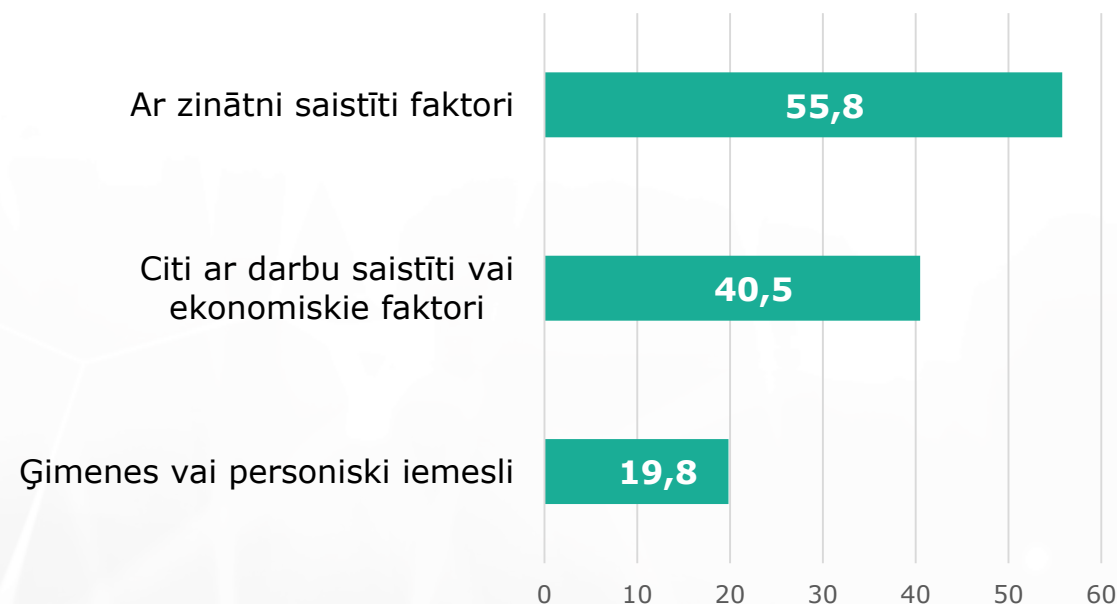
Doktoru skaits Latvijā – mobilitāte

6 % doktorantu pēdējo 10 gadu laikā vismaz 3 mēnešus dzīvojuši/strādājuši ārzemēs. No tiem:

Zinātņu doktoru uzturēšanās biežums un ilgums ārzemēs, kuri atgriezušies Latvijā pēdējo 10 gadu laikā (procentos)

Zinātņu doktoru galvenie mobilitātes iemesli pēdējo 10 gadu laikā, kuri atgriezušies vai ieradušies Latvijā (procentos)

Zinātnes politikas 2021.-2027.

Gada mērķis un apakšmērķi

Sekmēt gudras, tehnoloģiski attīstītas un inovatīvas sabiedrības attīstību Latvijā

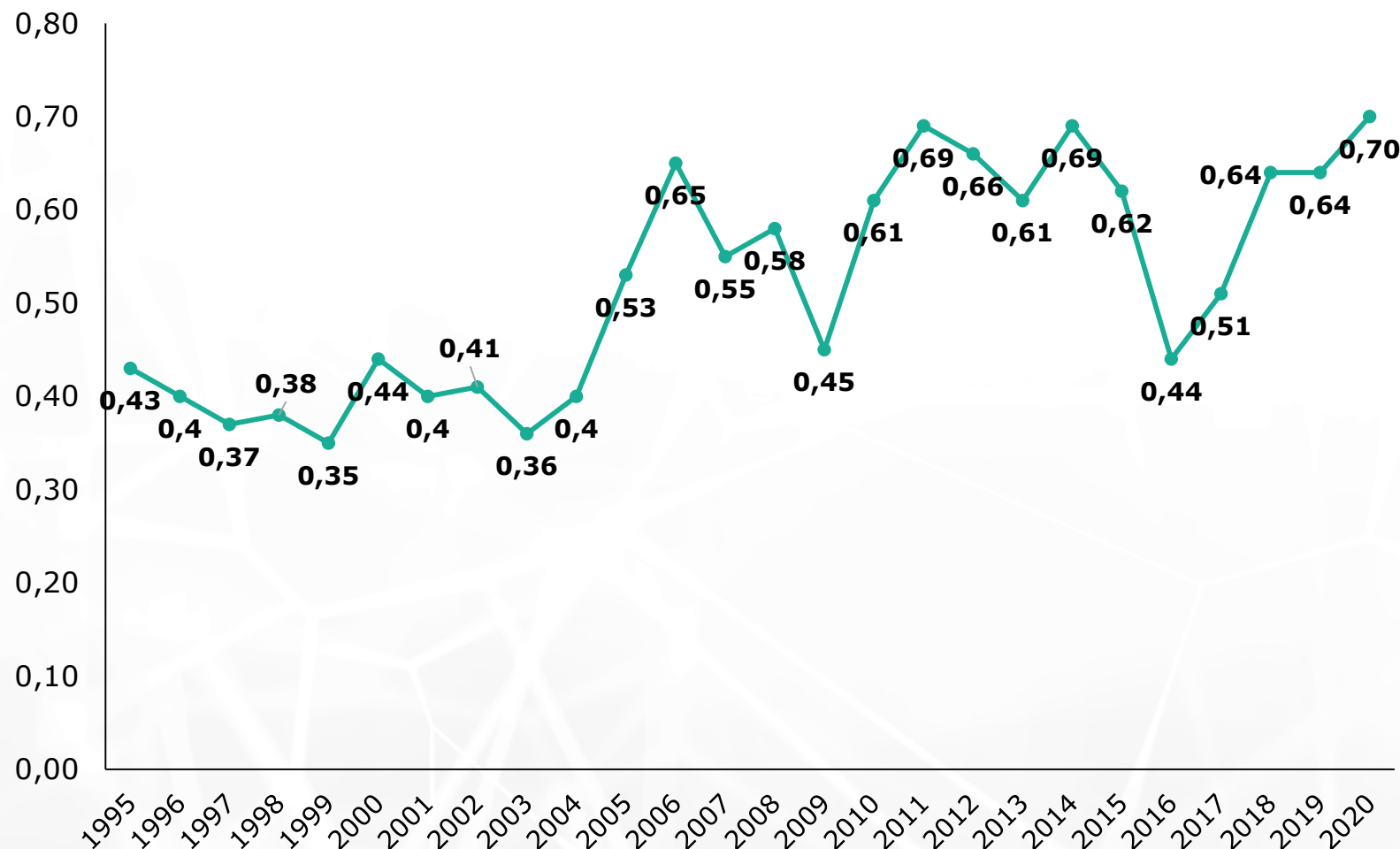

Attīstīt pētniecības izcilību un starptautisko sadarbību

Paaugstināt inovācijas kapacitāti, zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību

Zinātnes finansējums Latvijā

P&A ieguldījumi % no IKP

Kopš 1995. gada Latvijas P&A kopējie ieguldījumi ir svārstījušies robežās no 0,35–0,7 % no IKP, **2020. gadā pirmo reizi sasniedzot 0,7 % un pārsniedzot 200 milj. eiro gada ieguldījumu apmēru.**

Starptautiska mēroga izvērtējums par Latvijas zinātnes sistēmu – Eiropas Komisijas PSF rekomendācijas

Rekomendācijas

01

**Latvijas zinātnes
finansēšanas un
pārvaldības sistēma
(2018)**

Palielināt P&I finansējumu, sabalansējot valsts un citus avotus un palielinot valsts budžeta finansējuma apjomu

Attīstīt snieguma finansējuma sistēmu

Mazināt P&A sistēmas institucionālo fragmentāciju, uzlabot augstskolu un zinātnisko institūciju pārvaldības efektivitāti un resursu koplietošanu

Paaugstināt akadēmiskās karjeras pievilcību un veicināt ataudzi

Uzlabot Latvijas pētnieku sadarbību un integrāciju starptautiskā mērogā un atbalstīt akadēmiskā personāla mobilitāti

Veicināt akadēmiskā personāla mobilitāti uzņēmējdarbības sektorā

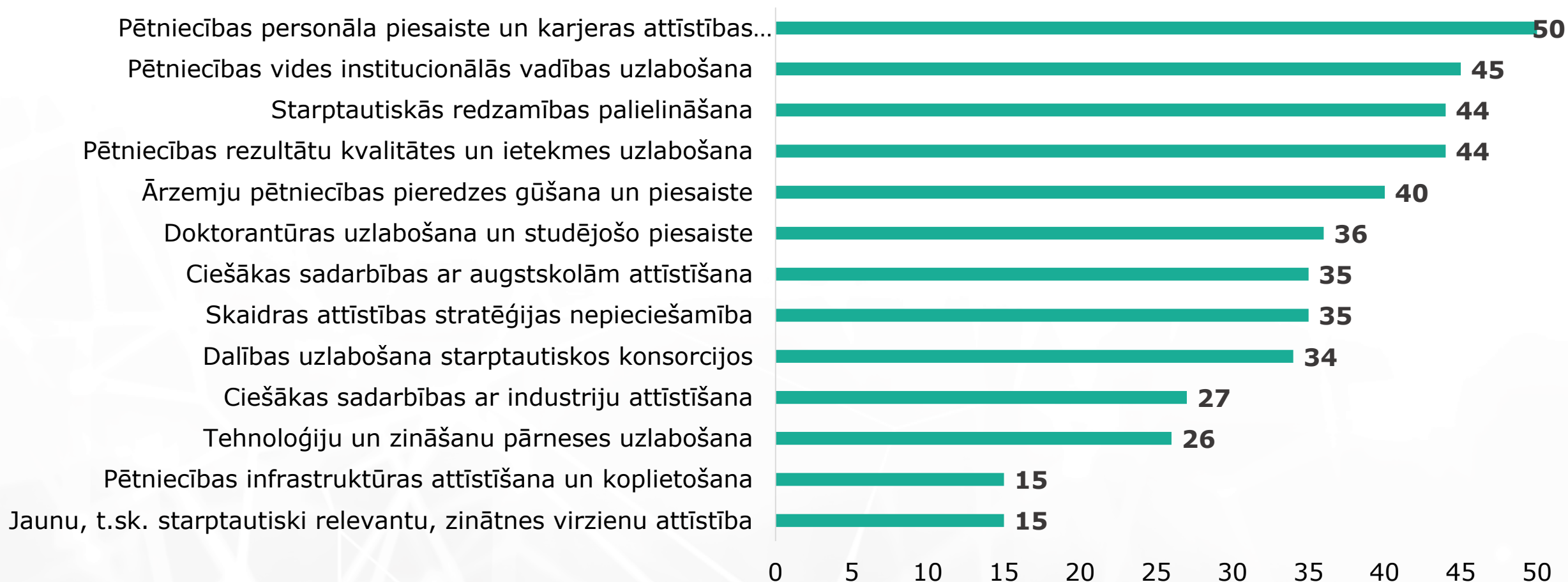
Attīstīt un stiprināt uzņēmējdarbības un inovācijas kultūru augstskolās un zinātniskajās institūcijās

02

**Pētniecības un
inovācijas
cilvēkkapitāla
attīstība Latvijā
(2019)**

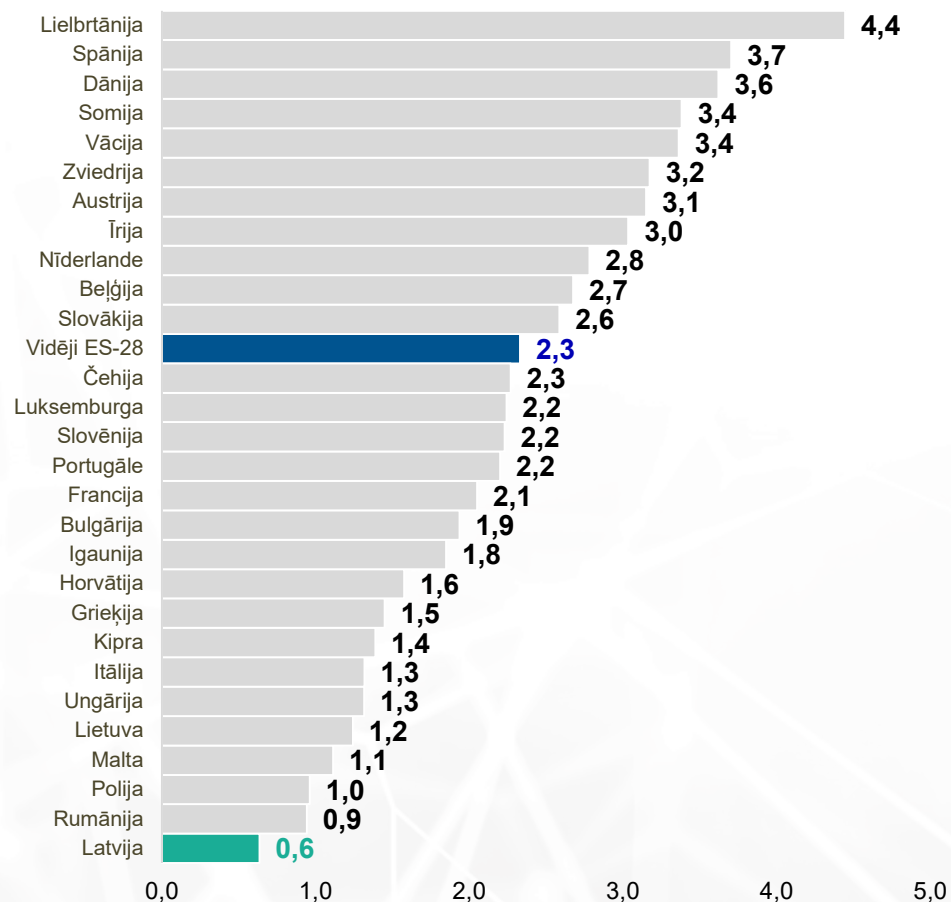
2019. gada zinātnisko institūciju starptautiskā izvērtējuma rekomendācijas

2019. vērtējamo vienību skaits (n=63) pēc noteikta tipa rekomendācijām

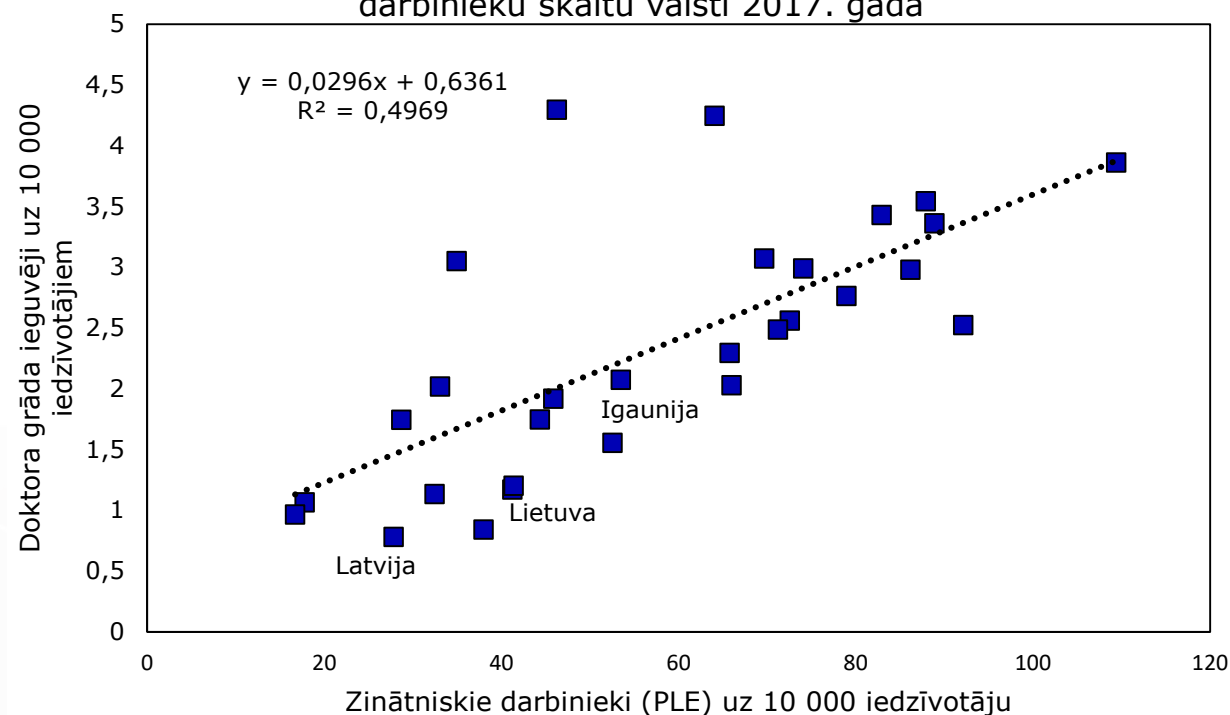

Ieguldījumu fokuss – P&A cilvēkkapitālā

Doktora grāda ieguvēji 2018. gadā uz 10 000 iedzīvotāju

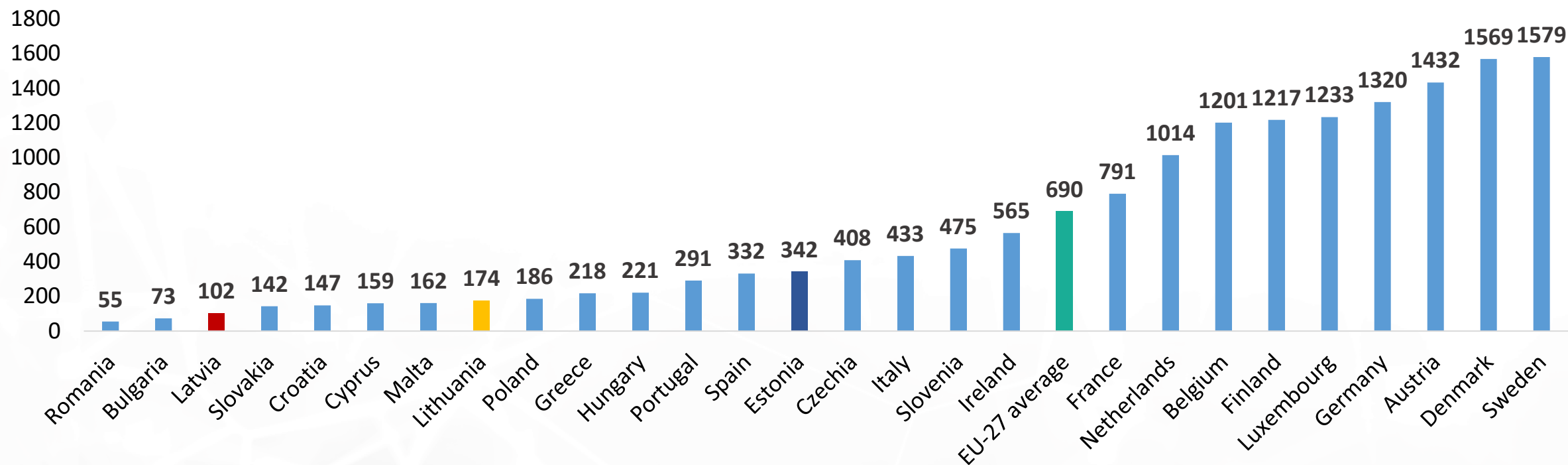
Saistība starp doktora grāda ieguvējiem un zinātnisko darbinieku skaitu valstī 2017. gadā

Latvijā ir šobrīd gan izteikti liels atbirums doktorantūrā, gan nepietiekams doktora grāda ieguvēju skaits, lai nodrošinātu zinātnieku ataudzi (mazākais doktora grāda ieguvēju skaits pret iedzīvotāju skaitu Eiropas Savienībā).

Zinātnes finansējums Latvijā – Baltijas valstu un ES salīdzinājums

P&A ieguldījumi (eiro) uz 1 iedzīvotāju 2019. gadā

P&A ieguldījumi uz 1 iedzīvotāju Latvijā ir 3. vietā no beigām Eiropas Savienībā un gan būtiski atpaliek no Lietuvas un Igaunijas, gan izteikti atpaliek no labākajām Rietumeiropas valstīm.

Apvārsnis 2020 rezultāti – līdz šim labākie ES ietvarprogrammu rezultāti

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

	5.IP (1999- 2002)	6.IP (2002- 2006)	7.IP (2007- 2013)	Apvārsnis 2020 (2014- 2020)*
Projektu pieteikumu skaits	667	1027	1127	2809
Dalību skaits projektu pieteikumos	776	1206	1424	3427
Atbalstītie projekti	178	217	240	411
Dalību skaits atbalstītajos projektos	204	258	337	511
Projektu koordinatori	2	11	30	49
Sekmības līmenis	26.7 %	21.1 %	21.3 %	14.5 %
EK finansējums (EUR, miljoni)	14.6	21.6	49.04	114.2

* eCORDA dati 2021. gada janvārī – maijā

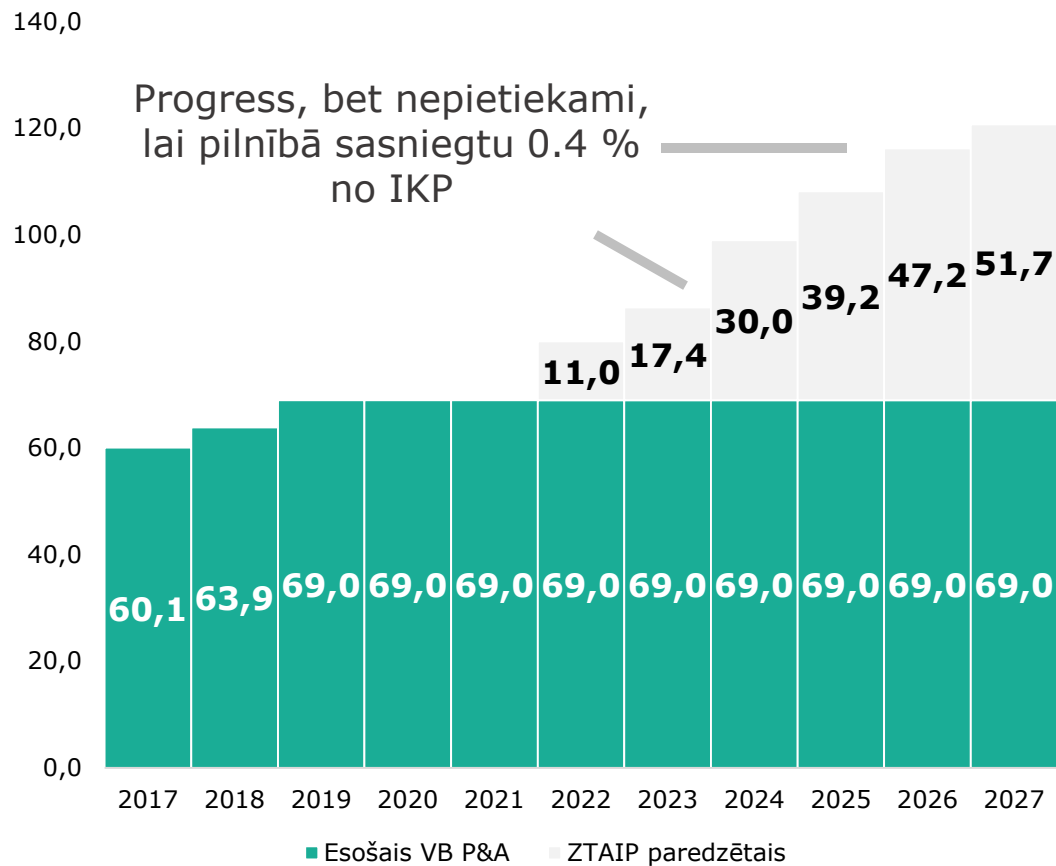

Latvijā ir salīdzinoši augsts *Apvārsnis 2020* atdeves rādītājs attiecībā pret P&A sistēmā ieguldīto finansējumu, sekmības paaugstināšanai būtiski stiprināt kompetences un veidot starptautiskos kontaktus

Apvāršņa programmas veido ~ 10 % no Latvijas P&A finansējuma (2. augstākais līmenis ES)

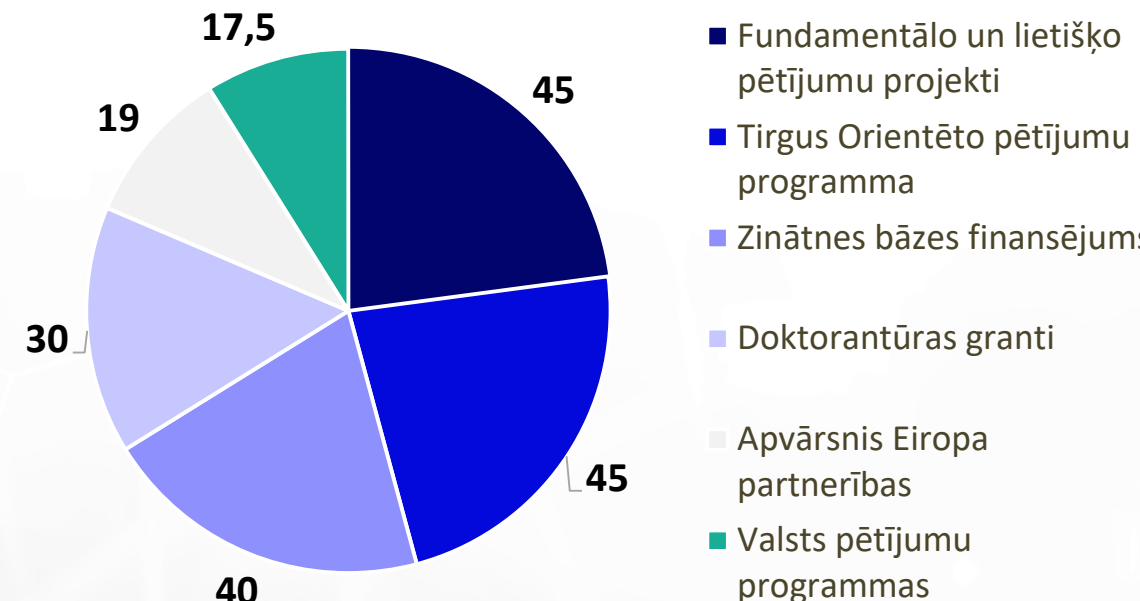
NAP un ZTAIP paredzētais valsts budžeta finansējums zinātnei – t.sk programmas

Valsts budžeta finansējums P&A (milj. eiro) - ZTAIP paredzētais

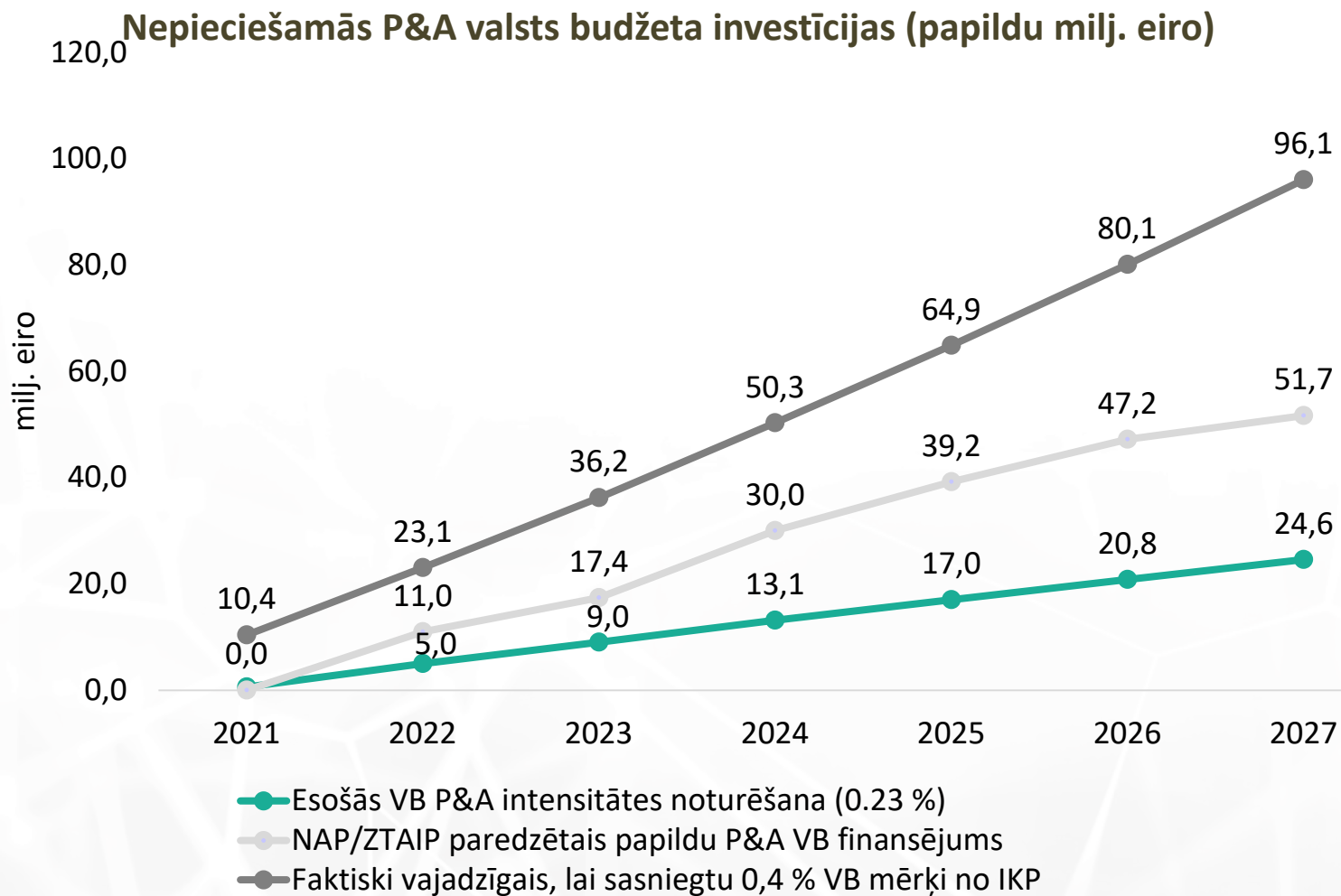

ZTAIP ir paredzēts (balstoties uz NAP 2027) **196 milj.** eiro papildu finansējums zinātnei no valsts budžeta.

Paredzētais papildu VB P&A finansējuma sadalījums (milj. eiro)

Nepieciešamais papildu finansējums zinātnei

NAP iezīmētais finansējuma apjoms, ja to nodrošina pilnā apmērā, ļaus saglabāt virzību uz 0.4 % valsts budžeta investīcijām zinātnē.

Tomēr ar to ir par maz, lai pilnībā izpildītu P&A mērķus.

Būtisks (~ 5 milj. eiro gadā) papildu finansējums P&A ir nepieciešams, lai tikai noturētu esošo ieguldījumu intensitāti.

Jaunā doktorantūras modeļa ieviešana

Valdība konceptuāli
atbalsta jaunu
doktorantūras
modeļi
(MK rīk. Nr. 345)

25.06.2020.

ES fondu doktorantūras granti

Valsts budžeta finansējuma palielinājums

2021

2022

2023

2024

2025

2026

Pakāpeniska normatīvā regulējuma
pilnveide

Zinātnisko institūciju darbības
starptautiskais novērtējums

Aktuālais studiju virzienu akreditācijas cikls

Pāreja uz ciklisku institucionālo akreditāciju

Doktorantūras skolu izveide

Doktorant. skolu
akreditācija

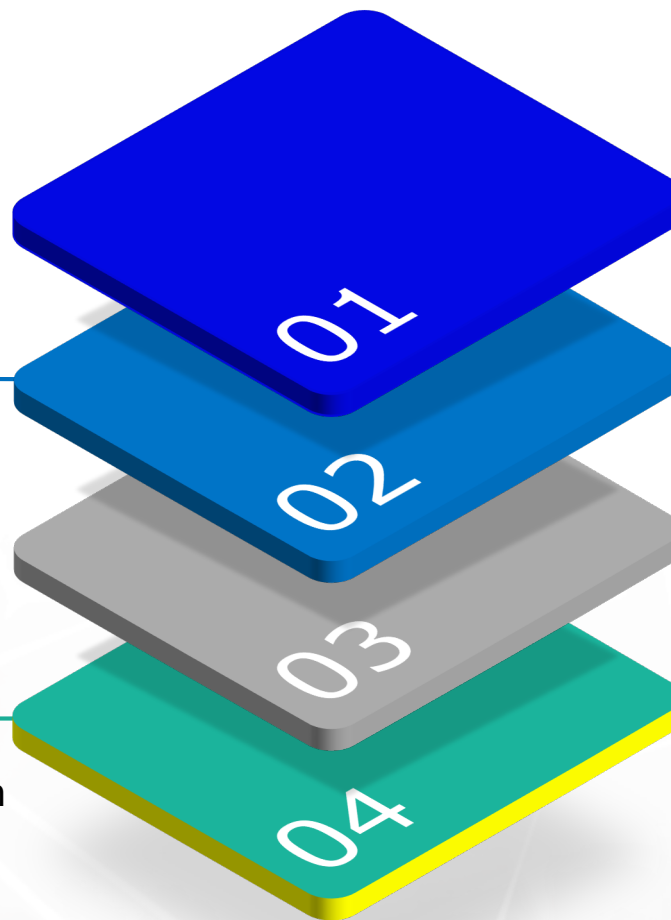
Jaunu DSP licencēšana doktorantūras skolas ietvarā

Doktorantūras skolas

- **nodrošina kvalitāti visos doktorantūras posmos** (uzņemšana DSP, studiju kursi, pētnieciskā/mākslinieciskās jaunrades darba izstrāde, vadīšana un grāda piešķiršanas process)

Promocijas padome

- individuāla katram promocijas darbam: pieci locekļi, t. sk. 3 recenzenti, no tiem vismaz 1 ārvalstu zinātnieks

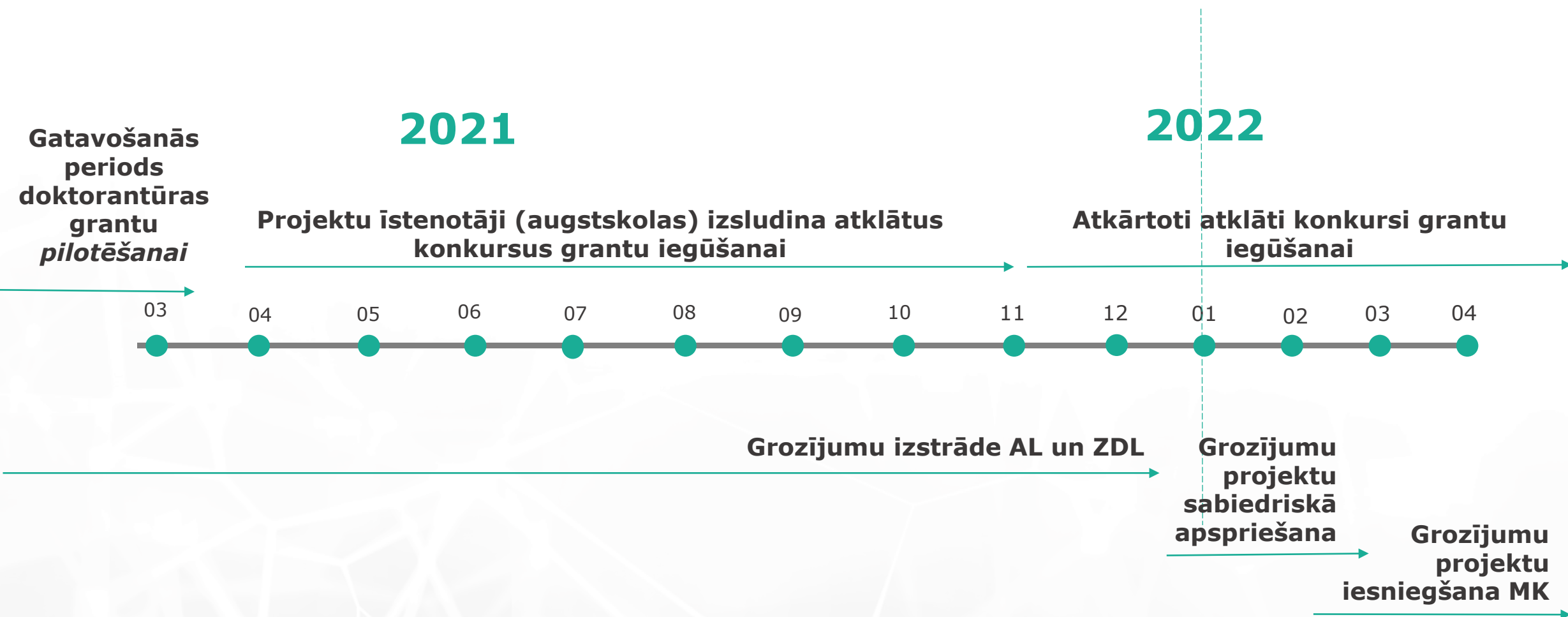
Jauns finansēšanas modelis

- **doktoranta atalgojums 1000 euro mēnesī**, iesk. visus nodokļus,
- vienotas bāzes izmaksas (8 500 euro),
- P&A granti pētniecībai

Doktorants ir pētnieks

- papildus promocijas izstrādei veic arī akadēmisko darbu 0,25–0,5 slodzes apmērā augstskolā, kurā studē, vai sadarbības institūcijā

Ieviešana: doktorantūras grantu *pilotēšana*, normatīvā regulējuma izstrāde

Doktorantūras grantu projektus īsteno ne ilgāk kā līdz 2023. gada 30. novembrim

PALDIES!

Paneldiskusija 3. decembrī plkst. 10.00

DOKTORANTŪRA: *STATUS QUO* UN VIRZĪBA UZ PĒTNIECĪBAS IZCILĪBU

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪ
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

researchLatvia[★]
Value Through Knowledge

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ